

## Abstract

### Pictures and Cutline

*Chutchaval Srisla*

Picture is by itself universal in that it is understandable and communicable. This article attempts to point out that apart from being the media in itself, picture sometimes explicated better than alphabets. The nature of good pictures is classified into good composition, clear communication, good contrast and sharpness, and effective color. Various types of pictures are considered, noting photographs, paintings, and news photographs. Process of how to produce news photographs along with the standard for enlarging and reducing pictures are also presented. Finally, this article also looks at the cutline or caption of the pictures with special emphasis given to the significance of, and considerations for producing the cutline.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

# ภาพและคำอธิบายภาพ

ชัชวาล ศรีสละ\*

ภาพมีลักษณะเป็นภาษาสากล หน้าที่สำคัญของภาพคือช่วยทำสิ่งที่เป็นตัวอักษรกลับเป็นรูปธรรมที่มีความหมาย เป็นที่เข้าใจกันได้โดยง่าย นอกจากนี้ภาพยังช่วยสร้างอารมณ์สามารถจูงใจให้เกิดการรับรู้และเข้าใจโดยที่ตัวภาพนั้นจะเป็นที่ซึ่งรวบรวมความรู้ความนึกเหตุการณ์ ได้เป็นอย่างดี

ภาพนั้นไม่มีขีดจำกัดของความเข้าใจ ทั้งไม่เลือกเพศ วัย ชาติ ภาษา โกร ๆ เห็นเข้าก็เข้าใจได้ทันที

## ความสำคัญของภาพ

ภาพนอกจากจะเป็นเครื่องสื่อความหมายแทนสิ่งอื่นแล้ว ยังเป็นสื่อความหมายในตัวของรูปเองอีกด้วย ภาพจึงใช้บรรยายได้ดีกว่าตัวหนังสือในบางครั้ง สาเหตุที่ทำให้ภาพมีความหมายและความสำคัญอยู่ที่....

1. เป็นสื่อที่ทำให้ผู้ดูเข้าไปใกล้ชิด สามารถเห็นเหตุการณ์นั้นได้ด้วยตาของตัวเอง
2. เป็นสื่อที่สามารถให้ความจริง ได้ดีกว่าตัวหนังสือหรือคำพูดบอกเล่าโดยทั่วไป
3. เป็นสื่อที่ช่วยเพิ่มความน่าสนใจมากขึ้น ทำให้มีชีวิตชีวขึ้น
4. ผู้ดูมีความรู้สึกว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคล เหตุการณ์ในภาพนั้นเนื่องจาก เมื่อเห็นภาพ ผู้ดูสามารถมีจินตภาพตามรูปภาพนั้นว่ามีเหตุการณ์เรื่องราวเป็นมาอย่างไร

5. ผู้ดูได้เข้าใจใกล้ชิดความจริง แบบรูปธรรมทาง จักษุประสาทมากถึงร้อยละ 75 เมื่อเทียบกับโสศประสาท ภายประสาท ชิวหาประสาท และฆานะประสาท เพียง ร้อยละ 13, 6, 3 และ 3 ตามลำดับ

## ลักษณะของภาพที่ดี

มีหลักยึดอยู่ 4 ประการด้วยกันในการพิจารณาว่า ภาพนั้นเป็นภาพที่ดีคือ

1. มีการจัดองค์ประกอบภาพดี (Good Composition) ภาพที่ดีนั้นจะต้องมีความสมดุลย์ โดยตำแหน่ง และทิศทางของเส้นต่าง ๆ มีการวางตำแหน่งการให้แสง-เงาที่ดี มีการใส่จุดสนใจภายในภาพอย่างดี องค์ประกอบของภาพจะให้ผลทางก้านวัตถุประสงค์ของภาพอย่างแจ่มชัดขึ้น
2. มีการสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน (Clear Communication) ภาพนั้นจะต้องสามารถสื่อกับผู้ดูได้อย่างตรงไปตรงมาว่าสิ่งที่ผู้บันทึกภาพต้องการนำไปบอกแก่ผู้ดูว่าจะสื่อความหมายอะไร ดังนั้นก่อนการถ่ายภาพ นักถ่ายภาพที่ดีจึงควรวางแผนว่าจะจัดมุมกล้อง หรือวางองค์ประกอบของภาพอย่างไร ในขณะที่ถ่ายภาพ จะต้องถ่ายภาพโดยแสดงออกให้ได้ตามนั้น โดยควรแสดงออกเพียงความคิดเดียว ตัดรายละเอียดต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องและไม่สำคัญออกไป

\* ชัชวาล ศรีสละ กศ.บ., กม. นักวิชาการโสตทัศนศึกษา สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่มีการสื่อความหมายได้อย่างชัดเจนมักเป็นภาพขนาดใหญ่ มองเห็นสิ่งสำคัญในภาพได้ชัดเจน มักเป็นภาพที่ดูง่าย ๆ ไม่มีความซับซ้อนอะไรในตัวภาพ

3. มีความตัดกันและคมชัด (Good contrast and sharpness) ภาพที่ดีควรต้องมีคอนทราสต์ของภาพที่ดี คือมีน้ำหนักของสีตัดกันอย่างพอเหมาะ เช่นมีโทนของภาพตั้งแต่สีขาวจนถึงดำสนิท ในขณะที่เดียวกันภาพที่ดีนั้นต้องมีความคมชัดของภาพในการถ่ายด้วย เช่นการเลือกพื้นหลัง (Background) ของภาพนั้น การเลือกพื้นหลังที่ดีทำให้ภาพนั้นไม่ดู "แบน" จนเกินไป ภาพที่มีการเลือกพื้นหลังอย่างดี สิ่งที่เป็นวัตถุสำคัญที่ถูกถ่ายจะเด่นชัดขึ้นมาก กอปรกับแสงเงาที่ดี จะทำให้ภาพนั้นดูน่าสนใจยิ่งขึ้น

4. มีสีเป็นจริงเป็นจัง (Effective Color) สีที่ปรากฏในภาพนั้นควรเป็นสีที่ตรงกับความเป็นจริง - เป็นสีธรรมชาติ ภาพที่มีสีไม่ตรงกับความเป็นจริงจะทำให้การสื่อความหมายไม่ชัดเจน เข้าใจผิดพลาดไปได้ นอกจากนี้สียังมีผลต่อการเพิ่มความสนใจในภาพอีกด้วย

**ชนิดของภาพ**

ลักษณะของภาพที่คุ้นเคยกันอยู่ก็คือ ภาพถ่าย และภาพวาด (ภาพเขียน = Hand art)

**ภาพถ่าย**

หมายถึงภาพถ่ายทุกชนิด ซึ่งผลิตขึ้นมาโดยใช้กล้องถ่ายภาพ และใช้กรรมวิธีทางเคมีเพื่อทำการล้าง อัด ขยาย อันได้แก่ภาพบุคคล ภาพเหตุการณ์ ฯลฯ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายของภาพถ่ายไว้ว่า คือ "ภาพบนกระดาษอัดรูป เกิดจากการนำแผ่นฟิล์ม ภาพเนกาทีฟหรือแผ่นกระจกเนกาทีฟไปอัดขยายถ่ายทอดลงบนกระดาษอัดรูปนั้น"

**ภาพเขียน**

หมายถึงภาพต่าง ๆ ซึ่งเขียนขึ้นโดยช่างเขียนจิตรกร ภาพชนิดนี้แตกต่างจากภาพถ่ายโดยสิ้นเชิง

ตัวอย่างเช่น ภาพเขียนลายเส้น ภาพสี บางครั้งภาพเหล่านี้ก็จะออกมาในลักษณะของการ์ตูน (Comic) เป็นเรื่องราวเพื่อล้อเลียน ชักชวนหรือแสดงออก เพื่อบางสิ่งบางอย่าง เช่น อาจให้รัก เกลียด โกรธ หรือชอบก็ได้  
**อะไรคือภาพข่าว**

ภาพข่าว เมื่อภาพเป็นการสื่อความหมายอย่างหนึ่ง ภาพที่จะเป็นข่าวได้ตีสมกับเป็น "ภาพข่าว" จึงควรเป็นภาพซึ่งมีคุณภาพพอเพียงจะทำให้เกิดการสื่อความหมายเข้าใจได้ตรงกัน เป็นไปตามความประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการเสนอภาพ ภาพข่าวที่ดีจะทำให้ผู้ดูเกิดอารมณ์และความรู้สึกเป็นไปตามจุดประสงค์ที่วางไว้

"ภาพ" ไม่ว่าจะเป็นภาพเขียน ภาพถ่ายหรือภาพประเภทต่าง ๆ ต่างก็ขึ้นชื่อว่าเป็นภาพเหมือนกัน แต่ทุกภาพดังกล่าวนั้น ไม่ใช่จะเป็น "ภาพข่าว" ได้เสมอไป โดยปกติเรามักเลือกรูปภาพที่จะเป็นภาพข่าว โดยพิจารณาจาก

- 1. ภาพนั้นให้ความหมาย บอกกล่าวสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อย่างชัดเจน เช่นเป็นภาพที่แสดงออกทางอารมณ์ แสดงถึงทัศนคติของบุคคลในภาพ และแสดงออกถึงอารมณ์ของเหตุการณ์ ได้ด้วยเช่นมีความตัดกันและความคมชัด สีของภาพดีถูกต้อง
- 2. ภาพนั้นมีคุณภาพดี
- 3. เลือกภาพที่ดีที่สุดเพียงภาพเดียว

**ภาพข่าวแจก**

การจัดส่งข่าวให้สื่อมวลชน องค์กรและสถาบัน ฯลฯ เพื่อการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์นั้นในบางครั้ง เนื้อข่าวอย่างเดียวไม่เป็นการเพียงพอ ควรจะต้องจัดทำภาพประกอบข่าวสำหรับแจก ให้ด้วยเพื่อใช้ภาพเหล่านั้นตีพิมพ์เผยแพร่ประกอบข่าวต่อไป ในการส่งภาพข่าวควรมีคำอธิบายประกอบมีรายละเอียดครบ

ถ้าวินิจฉัย ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม อย่างไร  
พิมพ์บนกระดาษขาวติดไว้ได้ภาพ ไม่ควรเขียนอธิบาย  
ภาพหรือบอกเล่ารายละเอียดไว้หลังภาพ

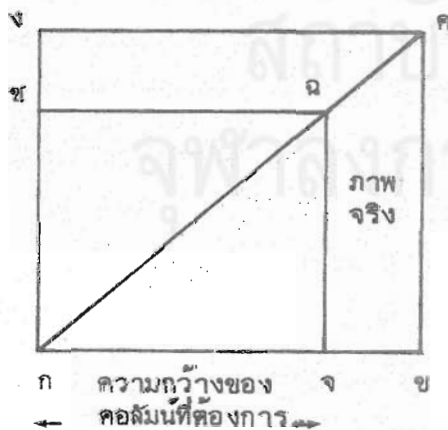
การจัดทำภาพข่าวแจกที่ควรเป็น "ภาพข่าว"  
ที่มีเนื้อหา มีชีวิตชีวา มีศิลปะของการถ่ายภาพและภาพ  
ยังต้องบอกเรื่องราว (tell story) ให้ผู้ดูรู้เรื่องและเข้าใจ  
ได้ชัดเจนคืออีกด้วย

**การนำภาพถ่ายไปใช้เป็นภาพข่าว มีหลักดังนี้**  
**คือ**

1. ภาพถ่ายนั้นควรมีขนาดใหญ่พอจะให้เห็น  
เรื่องสำคัญที่จะแสดง (Subject) ในภาพนั้นได้อย่าง  
ชัดเจน
2. ควรเป็นภาพถ่ายใกล้ (Close-up shot) หรือ  
เป็นภาพถ่ายปานกลาง (Medium Shot) ภาพประเภท  
ภาพถ่ายไกล (Long shot) ไม่เหมาะที่จะใช้เป็นภาพข่าว

**การย่อภาพ**

วิธีการ ภาพจริง ก ข กง



3. ภาพที่นำมาใช้ควรเป็นภาพที่สามารถแสดง  
ออกถึงความสำคัญของสิ่งที่ถ่าย (Subject) ในภาพ
4. ภาพหมู่บุคคล ควรวางตำแหน่งบุคคลสำคัญ  
ที่สุดอยู่กลางหมู่
5. กำหนดขนาดของภาพตามความเหมาะสม

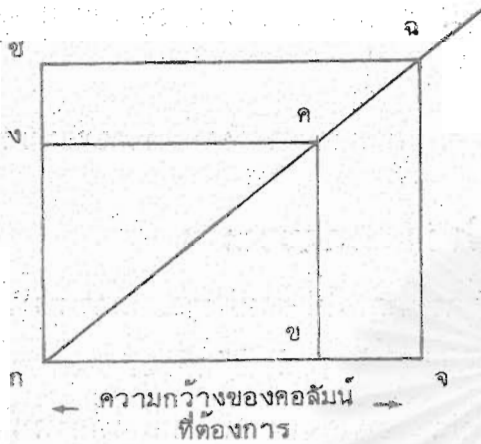
**การกำหนดขนาดของภาพ**

การนำภาพไปใช้ลงประกอบบทความสารคดีหรือ  
ประกอบข่าว มีความสำคัญอยู่ที่ขนาดของภาพนั้น ต้อง  
เป็นไปตามขนาดของหน้าคอลัมน์ที่ภาพนั้นจะไป  
ประกอบอยู่ด้วย บางครั้งภาพมีขนาดเล็กหรือใหญ่เกิน  
กว่าที่ต้องการ ไม่พอกับเนื้อที่สำหรับพิมพ์ การที่จะ  
ให้ภาพมีขนาดพอดีได้นั้นก็คือจะต้องทำภาพขึ้นใหม่  
เรียกว่า "การกำหนดขนาดของภาพ" มีอยู่ 2 ลักษณะ  
ด้วยกันคือ การย่อภาพและการขยายภาพ

1. ลากเส้นทแยงมุมด้านหลังภาพลากเส้น ก ค
2. วัดขนาดของคอลัมน์ที่ต้องการ ก จ
3. ลากเส้นตั้งฉากจากเส้น ก ข ไปหาเส้นทแยงมุม  
ก ค โดยลากจากจุด จ ไปตัดเส้นทแยงมุม ก ค  
ได้จุด ฉ และเส้น จ ฉ
4. ลากเส้นจากจุด ฉ ให้ขนานกับเส้น ก จ ไปพบเส้น  
ก ง ได้จุด ช และได้เส้น ฉ ช
5. จะได้ภาพย่อมีขนาดตามต้องการคือสี่เหลี่ยม ก จ ฉ ช

**การขยายภาพ**

วิธีการ ภาพจริง ก ข ค ง



**คำอธิบายภาพ** (Cutline, Lines, Underline, Caption)

หมายถึง ข้อความอธิบาย ซึ่งอยู่ภายใต้ภาพ หรือ อาจจะอยู่ทางด้านใดด้านหนึ่งของภาพก็ได้

**ความสำคัญของคำอธิบายภาพ**

ภาพที่ดี ทุกภาพนั้นจะให้ความเข้าใจในตัวของมันเองอยู่แล้ว แต่เพื่อความเข้าใจโดยชัดเจนในบางสถานการณ์ ภาพบางภาพที่แปลกใหม่ ไม่เคยเห็นมาก่อน ภาพเหตุการณ์หรือเพื่ออธิบายให้เข้าใจแจ่มแจ้งขึ้นอีก จึงควรมีคำอธิบายภาพประกอบอยู่ด้วย

แม้ว่าภาพถ่ายจะมีความสำคัญต่อข่าวมากเพียงใดก็ตาม แต่ก็ไม้อาจจะเชื่อถือภาพถ่ายได้เพียงอย่างเดียว การนำภาพบางภาพไม่ประกอบภาพงานเหตุการณ์ บางครั้งอาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในหมู่ผู้อ่านได้

1. ลากเส้นตรงจากจุด ก ผ่านจุด ค ไปให้ยาวพอสมควร
2. ลากเส้นตรงจากจุด ก ผ่านจุด ข ไปให้ยาวพอสมควร
3. ลากเส้นตรงจากจุด ก ผ่านจุด ง ไปให้ยาวพอสมควร
4. วัดความยาวจากจุด ก ให้กว้างเท่ากับคอสมันที่ต้องการเป็นเส้น ก จ
5. ลากเส้นจากจุด จ ให้ขนานกับเส้น ข ค ไม่ตัดเส้นทแยงมุม ก ค ได้จุด ฉ และได้เส้น จ ฉ
6. ลากเส้นจากจุด ฉ ให้ขนานกับเส้น ก จ ไปตัดเส้น ก ง ได้จุด ช และได้เส้น ช ฉ
7. จะได้ขนาดภาพขยายมีขนาดภาพตามต้องการคือสี่เหลี่ยม ก จ ฉ ช

เพราะภาพที่ไม่มีคำอธิบายประกอบก็อาจบอกข่าวสารได้แต่เพียงด้านเดียว ภาพถ่ายจึงควรประกอบด้วยคำอธิบายภาพเพื่อบอกข่าวสารที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดเบื้องหลังภาพนั้น

คำอธิบายภาพซึ่งเป็นข่าวสาร ข้อมูลบางอย่างจะทำให้ผู้ดูเกิดความเข้าใจภาพนั้นแจ่มชัดขึ้น คำอธิบายที่ดีจะมีลักษณะเป็นการย่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ทราบโดยสังเขป โดยจะเป็นการบอกว่า ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร อย่างสั้น ๆ ลักษณะเช่นนี้คือการย่อเรื่องนั่นเอง

## ตัวอย่างเช่น ภาพพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี



สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเยี่ยมชมสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นกระบวนพระองค์ เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2529 เวลา 10.00 น. ในภาพทรงเยี่ยมชมงานสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง หอสมุดกลางของสถาบันฯ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชำนาญ ตันจาวรัตน์ กราบบังคมทูลรายงาน

### หลักพิจารณาในการเขียนคำอธิบายภาพ

การเขียนคำอธิบายภาพมีแบบแผนในการเขียน ดังนี้คือ

1. ไม่ต้องให้ความเห็น หรือทรรศนะใดๆ
2. เขียนอธิบายอย่างเจาะจง
3. ไม่ต้องบรรยายสิ่งซึ่งปรากฏในภาพอย่างชัดเจน ควรบอกถึง "เหตุผล" ของการปรากฏเป็นภาพเท่านั้น
4. ส่วนงานการเขียนและการใช้ภาษาเป็นไปอย่างเรียบง่าย ผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจได้ทันที ไม่ควรใช้ศัพท์ยากๆ หรือคำเฉพาะมาก แต่ไม่ได้หมายความว่า คำศัพท์เฉพาะบางคำควรงดหรือไม่ใช่เสียเลย ควรเลือกโอกาสใช้ เพื่อความมุ่งหมายเป็นพิเศษ เป็นเรื่องๆ ไป

5. เขียนเหมือนที่ "พูด" ถ้อยคำ ส่วนวน มักเปลี่ยนแปลงเรื่อยๆ ตามยุคสมัย แต่ลักษณะการพูดของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะมีพัฒนาการมาจากการศึกษา การสังสรรค์กับสังคมและกลุ่ม การพูดตามที่คิดเป็นการแสดงออกถึงแนวคิด ที่ค้นคิดส่วนตัว นักเขียนข่าวบางคนกล่าวว่าเขียน "ข่าว" เพื่ออธิบายไม่เป็นทำไม่ได้ ก็อาจจะลองใช้วิธีเขียน ตามที่คิดว่าจะ "พูด" าก็ได้

6. เขียนประโยคสั้นๆ แต่ให้เข้าใจความ การผูกประโยคยืดยาวซับซ้อน ใช้ถ้อยคำฟุ่มเฟือยมักจะทำให้คนอ่านสับสน ไม่อาจเข้าใจความได้ง่ายและรวดเร็วพอ

7. ไม่ใช่สำนวนภาษาที่ไม่ดี ไม่สุภาพ คนอ่านแล้วคิดเป็นสองแง่สองง่าม ดูไม่เหมาะสม ควรเลือกใช้ภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจและสุภาพ

ข้อสรุป ในการเขียนคำอธิบาย ควรเขียนอย่าง เรียบง่ายให้เข้าใจเนื้อความ สำคัญอย่างแจ่มชัดทั้งหมด เขียนอย่างเที่ยงตรง กระชับความและมีชีวิตชีวา ให้ดู เป็นเพียงการบอกเรื่องราวอย่างธรรมดาเท่านั้น

### เอกสารอ้างอิง

- ชวรัตน์ เชิดชัย. *การบรรณาธิกรณหนังสือพิมพ์และนิตยสาร*. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรม-  
ศาสตร์, 2520
- ท.บ. (นามแฝง). *คู่มือนักข่าว*. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2508
- ครุณี หิรัญรักษ์. *เทคนิคการหาข่าวและเขียนข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์*. กรุงเทพฯ ฯ : ภาควิชาการหนังสือ-  
พิมพ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2525
- มาลี บุญศิริพันธ์, บรรณาธิการ. *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการทำหนังสือพิมพ์*. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์เรือน  
อักษร, 2525
- วัลลภ สวัสดิวัลลภ. *หนังสือและการพิมพ์*. ดุপুরี : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ วิทยาลัยครูเทพสตรี,  
2527
- วิรัช อภิรทันกุล. *นักประชาสัมพันธ์กับงานประชาสัมพันธ์ในเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ ฯ : โอเคียนสโคร์,  
2529
- สดศรี จันทร์รังสี. *กระบวนการผลิตหนังสือพิมพ์*. เชียงใหม่ : ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะมนุษย-  
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.
- Stylebook หนังสือพิมพ์มหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2518
- Crowell, Alfred A. *Creative News Editing*. Dubuque, Iowa : Wn. c Brown, 1970.
- Wittich, Walter Arno and Schuller, Charles Francis. *Audio-Visual Materials : Their Nature  
and Use*. 4 th ed. New York : Harper & Row, 1967.